

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

કુ. રશ્મિ મિશ્રા

વિ.

મધ્ય પ્રદેશ જાહેર સેવા આયોગ અને અન્ય

ઓક્ટોબર ૧૯, ૨૦૦૬

(ન્યાયમૂર્તિ એસ. બી. સિન્હા અને ન્યાયમૂર્તિ દલવીર ભંડારી)

ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦-કલમ ૨૨૬-લેખિત અરજી-જરૂરી પક્ષની બિન-જોઈન્ડર-રાજ્ય યુનિવર્સિટીમાં સહાયક રજિસ્ટ્રારોની પસંદગી - અપીલકર્તા દ્વારા રિટ પિટિશન દાખલ કરીને પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો-અરજીમાં પ્રતિવાદી તરીકે સામેલ ૧૭ પસંદ કરેલી વ્યક્તિઓમાંથી માત્ર બે-સમભાગની અસર: પસંદ કરાયેલ તમામ સત્તર વ્યક્તિઓ જરૂરી પક્ષકારો હતા અને તેમને બે સિવાય સામેલ કરવામાં આવ્યા ન હોવાથી, અપીલકર્તા-સેવા કાયદો-મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય યુનિવર્સિટી સેવા નિયમો, ૧૯૮૨-નિયમો ૫, ૮ અને ૧૨ ને કોઈ રાહત આપી શકાતી ન હતી.

પ્રતિવાદી નંબર. .૩ અને ૪ સહિત ૧૭ વ્યક્તિઓને મધ્ય પ્રદેશ સ્ટેટ યુનિવર્સિટીમાં સહાયક કુલસચિવ તરીકે પસંદ કરવામાં આવ્યા હતા. આ પસંદગી રાજ્ય લોક સેવા આયોગ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. આ પદ માટે લાયક હોવા છતાં અપીલકર્તાની પસંદગી કરવામાં આવી ન હતી. તેમણે પસંદગી પ્રક્રિયાની માન્યતા/કાયદેસરતાને પડકારતી રિટ અરજી દાખલ કરી હતી પરંતુ તમામ સત્તર પસંદ કરેલા ઉમેદવારોને તેમાં પક્ષકાર તરીકે સામેલ કર્યા ન હતા. માત્ર પ્રતિવાદી નંબર. .૩ અને ૪, જેમની સામે એવા આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા કે પસંદગી સમિતિ દ્વારા કથિત રીતે તેમની તરફેણમાં દર્શાવવામાં આવેલા પક્ષપાત/ભત્રીજાવાદને કારણે તેમની પસંદગી કરવામાં આવી હતી. હાઈકોર્ટે રિટ પિટિશન ફગાવી દીધી હતી.

આ અદાલતમાં અપીલમાં, જે પ્રશ્ન વિચારણા માટે ઊભો થયો હતો તે એ છે કે શું તમામ સત્તર પસંદ કરેલી વ્યક્તિઓને રિટ પિટિશનમાં પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવી ન હોવાથી, અપીલકર્તાને કોઈ રાહત આપી શકાતી નથી.

અરજી નામંજૂર કરતાં કોર્ટે

ઠરાવ્યુ: ૧.૧. પસંદ કરાયેલા તમામ સત્તર ઉમેદવાર રિટ પિટિશનમાં જરૂરી

પક્ષકાર હતા. પસંદ કરાયેલા ઉમેદવારોની સંખ્યા મોટી નહોતી. અપીલકર્તાને ઉપરોક્ત કાર્યવાહીમાં પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં કોઈ મુશ્કેલી ન હતી. રિટ પિટિશનના પરિણામની નિમણૂક કરનારાઓને અસર થઈ શકે છે. આમ, તેઓ જરૂરી અને/અથવા કોઈ પણ સંજોગોમાં યોગ્ય પક્ષો હતા.(૭૧૪-સી-ડી)

૧.૨. તમામ પસંદ કરેલા ઉમેદવારોને રિટ પિટિશનમાં પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા ન હોવાથી, અપીલકર્તાને કોઈ રાહત આપી શકાતી નથી.
[૭૨૦-ઈ]

પ્રબોધ વર્મા અને અન્ય વી.ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય, ૧૯૮૪ ૪ એસ સી સી ૨૫૧; ઓલ ઇન્ડિયા એસસી અને એસટી કર્મચારી સંગઠન અને અન્ય વગેરે. વિ. એ. આર્થર જુન એન્ડ ઓર્સ. વગેરે, ૨૦૦૧ ૬ એસ. સી. સી. ૩૮૦ અને I ઇન્દુ શેખર સિંહ એન્ડ અન્ય વિ. યુ. પી. અને અન્ય રાજ્યોની સ્થિતિ (૨૦૦૬) ૫ સ્કેલ ૧૦૭ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૨. યુનિવર્સિટીઓમાં સહાયક કુલસચિવના પદ માટે કોઈ વ્યાવસાયિક અનુભવની જરૂર નથી. ઉમેદવારની શૈક્ષણિક લાયકાત, અનુભવ અને અન્ય ક્ષમતાઓ જોવાની જરૂર હતી.જ્યારે સંદેશાવ્યવહારની ક્ષમતા અને અન્ય કુશળતાને ઇન્ટરવ્યૂ દ્વારા નક્કી કરવી પડી શકે છે, ત્યારે ઉમેદવારના અનુભવ

તેમજ લેખિત પરીક્ષામાં તેણે મેળવેલા ગુણની અવગણના કરી શકાતી નથી. એવું નથી કે લોક સેવા આયોગને લેખિત પરીક્ષા લેવા માટે બોલાવવામાં આવ્યું ન હતું. મધ્યપ્રદેશ સ્ટેટ યુનિવર્સિટી સર્વિસ રૂલ્સ, ૧૯૮૨એ આયોગને આવું કરવા સક્ષમ બનાવ્યું હતું. હકીકતમાં આવી લેખિત પરીક્ષા લેવામાં આવી હતી. જો કે, તે માત્ર ઉમેદવારોની ટૂંકી યાદી બનાવવાના હેતુથી યોજવામાં આવ્યું હતું અને અન્ય કોઈ હેતુ માટે નહીં. તે સત્તાનો યોગ્ય ઉપયોગ ન હતો. ઉપરોક્ત લેખિત પરીક્ષામાં ઉમેદવારોએ મેળવેલા ગુણને ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ. દેખીતી રીતે, પંચે તેમ કર્યું ન હતું. અહીં અગાઉ જણાવેલા કારણોસર, મધ્યપ્રદેશ રાજ્યને નિયમોમાં યોગ્ય રીતે સુધારો કરવાની ઈચ્છનીયતા પર વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે જેથી ભવિષ્યમાં બંધારણીય સત્તાના સભ્યો દ્વારા પક્ષપાત અથવા ભત્રીજાવાદના આવા આરોપો પર સવાલ ન ઉઠાવવામાં આવે. જો કે એક અથવા બીજા કારણોસર, ઉચ્ચ અદાલતે આ પ્રશ્ન પર પોતાને સંબોધિત કર્યો ન હતો, પરંતુ, આવા આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા તે હકીકત રાજ્ય અથવા આયોગ માટે ઉપરોક્ત હેતુ માટે નિયમોમાં સુધારો કરવા માટે યોગ્ય પગલાં લેવા માટે પૂરતો આધાર છે.[૭૧૯-એચ; ૭૨૦-એ-ઈ]

અજય હાસિયા વિ. ખાલિદ મુજુબ સેહરાવદી, ૧૯૮૧ ૧ એસ. સી. સી. ૭૨૨; અશોક કુમાર યાદવ અને અન્ય. વગેરે.વિ. હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય વગેરે, ૧૯૮૫ ૪ એસસીસી ૪૧૭; સ્ટેટ ઓફ યુપી વગેરે. વી. રજિકુદ્દીન અને અન્ય.

વગેરે, ૧૯૮૭ સપ.એસસીસી ૪૦૧; જસવિંદર સિંહ અને અન્ય વિ. જમ્મુ અને કાશ્મીર રાજ્ય અને અન્ય, ૨૦૦૩) ૨ એસ. સી. સી. ૧૩૨; વિજય સ્થાલ અને એન. આર. વી.પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય, ૨૦૦૩ ૯ એસ. સી. સી. ૪૦૧; કે. એચ. સિરાજ વિરુદ્ધ હાઈ કોર્ટ ઓફ કેરેલા અને અન્ય , ૨૦૦૬ ૬ એસસીસી ૩૯૫; સરદાર સિંહ અને અન્ય વિ.પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય, ૧૯૯૧ ૪ એસ. સી. સી. ૫૫૫ અને મુનિન્દ્ર કુમાર અને અન્ય વિરુદ્ધ.રાજીવ ગોવિલ અને અન્ય, ૧૯૯૧ ૩ એસ. સી. સી. ૩૬૮ અને એ. આઈ. આર ૧૯૯૧) એસ. સી. સી. ૧૬૦૭, નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

દીવાની અપીલીય ન્યાયક્ષેત્રસિવિલ અપીલ નંબર ૪૫૫૯/૨૦૦૬.

જબલપુર ખાતેની મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટના ચુકાદા અને આદેશની તારીખ ૨૧.૩.૨૦૦૫ માંથી W. P. S. નંબર ૨૬૬૫/૨૦૦૪ માં અને આદેશની તારીખ ૨૪.૬.૨૦૦૫ સમીક્ષા અરજી એસ. સી. સી. નંબર ૧૦૮૦/૨૦૦૫ માં.

અપીલકર્તા માટે એસ. બી. સાન્યાલ અને પ્રકાશ શ્રીવાસ્તવ.

પ્રતિવાદીઓ માટે એસ. કે. ગંબીર, એમ. પી. ઝા, રામ એકબાલ રોય અને હર્ષવર્ધન ઝા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ એસ. બી. સિન્હા દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

પરવાનગી આપવામાં આવી.

આ અપીલમાં અમારી સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલો મુખ્ય પ્રશ્ન સહાયક રજિસ્ટ્રારો, વર્ગ II રાજપત્રિત પદની પસંદગીમાં સામેલ પસંદગી પ્રક્રિયાની માન્યતા/કાયદેસરતા છે.

અપીલકર્તા અનુસ્નાતક ડિગ્રી ધરાવે છે. તેમણે બી. એડ. પણ કર્યું હતું અને તેમને શિક્ષણનો ૭ વર્ષનો અનુભવ હતો. પ્રથમ પ્રતિવાદી-જાહેર સેવા આયોગે મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય વિશ્વવિદ્યાલયમાં સહાયક કુલસચિવના પદ પર ભરતી માટે ૨૪.૭.૨૦૦૩ પર અથવા તેની આસપાસ જાહેરાત બહાર પાડી હતી. રાજ્ય દ્વારા આયોગને ૧૭ જગ્યાઓ ભરવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું, જેના માટે આવશ્યક લાયકાત નીચે મુજબ દર્શાવવામાં આવી છે:

"સી. આવશ્યક લાયકાત: કોઈપણ માન્યતા પ્રાપ્ત યુનિવર્સિટીમાંથી ઓછામાં ઓછા બીજા વર્ગ અથવા તેની સમકક્ષ ડિગ્રીમાં અનુસ્નાતક ડિગ્રી.

જરૂરિયાત: શિક્ષણ/વહીવટી પદ પર કામનો અનુભવ " .

એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે જાહેરાતમાં નિર્ધારિત આવશ્યક લાયકાતો ઓછામાં ઓછી હતી.

મધ્ય પ્રદેશ રાજ્યએ મધ્ય પ્રદેશ વિશ્વવિદ્યાલય અધિનિયમ, ૧૯૭૩ની કલમ ૧૫-એ ની પેટા-કલમ (૨) દ્વારા તેને આપવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય વિશ્વવિદ્યાલય સેવા નિયમો, ૧૯૮૨ (ટૂંકમાં, '૧૯૮૨ના નિયમો'), નિયમો ૫ અને ૮ (ii) તરીકે ઓળખાતા નિયમો બનાવ્યા જે આપણા હેતુ માટે સુસંગત છે, જે નીચે મુજબ વાંચે છે:

"પ.ભરતીની પદ્ધતિ.- (૧) નિયમ ૭ ની જોગવાઈઓ પ્રત્યે પૂર્વગ્રહ વિના, આ નિયમો શરૂ થયા પછી સેવામાં ભરતી નીચેની પદ્ધતિઓ દ્વારા કરવામાં આવશે, એટલે કે::

(અ) સીધી ભરતી દ્વારા,

બી) નીચલા હોદ્દો ધરાવતી વ્યક્તિઓને બઢતી આપીને, જેમાં સેવાનો સમાવેશ

થઈ શકે છે અથવા ન પણ હોઈ શકે, સેવાનો સમાવેશ કરતા ઉચ્ચ હોદ્દામાં;
અને

સી) કુલધિપતિને યોગ્ય લાગે તેવી રાજ્ય સરકાર અથવા યુનિવર્સિટીઓ સિવાયની કોઈપણ સંસ્થા પાસેથી પ્રતિનિયુક્તિ દ્વારા, (૨) પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ વિવિધ પદ્ધતિઓ દ્વારા ભરતી કરવામાં આવેલી વ્યક્તિઓની સંખ્યા અનુસૂચિ (૧) માં દર્શાવેલ ટકાવારી અનુસાર રહેશે. (૩) પેટા-નિયમો (૧) અને (૨) માં તેનાથી વિપરીત કંઈપણ હોવા છતાં, કુલધિપતિના મતે, સેવાની જરૂરિયાતો માટે જો તે જરૂરી હોય, તો તે આયોગ સાથે પરામર્શ કરીને, પેટા-નિયમમાં નિર્ધારિત પદ્ધતિઓ સિવાયની સેવામાં ભરતીની આવી પદ્ધતિઓ અપનાવી શકે છે. (૧) જે તે આ વતી બહાર પાડેલા આદેશ દ્વારા સ્પષ્ટ કરી શકે છે.

"૮. સીધી ભરતીની લાયકાતની શરતો.- સેવામાં સીધી ભરતી માટે પાત્ર બનવા માટે ઉમેદવારે નીચેની શરતો પૂરી કરવી આવશ્યક છે, એટલે કે:

(i)

((૨) બરતરફ કરાયેલા સરકારી અથવા યુનિવર્સિટીના કર્મચારી એવા

ઉમેદવારને તેની ઉંમરમાંથી તેના દ્વારા અગાઉ આપવામાં આવેલી તમામ કામચલાઉ સેવાનો સમયગાળો મહત્તમ ૭ વર્ષની મર્યાદા સુધી બાદ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે, પછી ભલે તે એકથી વધુ જોડણીનું પ્રતિનિધિત્વ કરે, જો કે પરિણામી વય ત્રણ વર્ષથી વધુની ઉપલી વય મર્યાદા કરતાં વધી ન જાય.

નિયમ ૧૧ સીધી ભરતીની રીત પ્રદાન કરે છે.

નિયમોનો નિયમ ૧૨ નીચે મુજબ છે:

"૧૨. આયોગ દ્વારા ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની યાદી.- (૧) આયોગ કુલધીપતિને આયોગ નિર્ધારિત કરે તેવા ધોરણો દ્વારા લાયકાત ધરાવતા યોગ્ય ઉમેદવારોની યોગ્યતા ક્રમમાં અને અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિના ઉમેદવારોની યાદી મોકલશે, જેઓ તે ધોરણ દ્વારા લાયક ન હોવા છતાં, આયોગ દ્વારા વહીવટી કાર્યક્ષમતાની જાળવણીને ધ્યાનમાં રાખીને સેવામાં નિમણૂક માટે યોગ્ય જાહેર કરવામાં આવે છે. આ યાદી સામાન્ય માહિતી માટે પ્રકાશિત કરવામાં આવશે.

(૨) આ નિયમોની જોગવાઈઓને આધિન, ઉમેદવારોના નામ યાદીમાં જે ક્રમમાં દેખાય છે તે ક્રમમાં ઉપલબ્ધ ખાલી જગ્યાઓ પર નિમણૂક માટે વિચારણા

કરવામાં આવશે.

(૩) યાદીમાં ઉમેદવારનું નામ સામેલ કરવાથી જ્યાં સુધી કુલધીપતિને સંતોષ ન થાય ત્યાં સુધી નિમણૂકનો કોઈ અધિકાર આપવામાં આવશે નહીં, જરૂરી ગણી શકાય તેવી તપાસ પછી, ઉમેદવાર સેવામાં નિમણૂક માટે તમામ બાબતોમાં યોગ્ય છે.

ઉપરોક્ત જાહેરાતને અનુસરીને અથવા તેને આગળ વધારવા માટે, ૬૧૫૮ ઉમેદવારોએ અરજીઓ દાખલ કરી હતી. પંચે ૨૩.૧૧.૨૦૦૩ પર પ્રારંભિક તપાસ હાથ ધરી હતી. ૪૭૬૭ ઉમેદવારોએ તેમાં હાજરી આપી હતી. ૫૫ વાઈવા વોઈસ ટેસ્ટમાં હાજર રહેવા માટે લાયક હોવાનું જણાતાં ઉમેદવારોને શોર્ટ-લિસ્ટ કરવામાં આવ્યા હતા. ઇન્ટરવ્યૂ તા. ૯.૨.૨૦૦૪ અને તા. ૧૧.૨.૨૦૦૪ સમયગાળા વચ્ચે યોજાયા હતા. જ્યારે પ્રતિવાદી નંબર .૩ અને ૪ સહિત ૧૭ વ્યક્તિઓની પસંદગી કરવામાં આવી હતી, ત્યારે અપીલકર્તા ન હતા.

તેમણે મધ્યપ્રદેશ હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી, જે ૨૦૦૪ની રિટ પિટિશન નો. ૨૬૬૫ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી. પસંદ કરાયેલા તમામ ઉમેદવારોને તેમાં પક્ષ તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા ન હતા. માત્ર પ્રતિવાદી નંબર ૩ અને ૪, જેમની સામે એવા આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા કે તેઓ

બિનઅનુભવી હોવા છતાં અને હલકી શૈક્ષણિક લાયકાત ધરાવતા હોવા છતાં, પ્રભાવશાળી વ્યક્તિઓ તરીકે પસંદ કરવામાં આવ્યા હતા, એમ કહીને તેમને સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા:

"અહીં એ ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય રહેશે કે પ્રતિવાદી નંબર ૩ ના પતિ નાયબ કલેક્ટર છે અને હાલમાં એસ. ડી. એમ. ઉજ્જૈન તરીકે નિયુક્ત છે. તેઓ ઉચ્ચ રાજકીય જોડાણ ધરાવે છે અને પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ સાથે સંબંધિત છે. કોઈ અનુભવ ન હોવા છતાં, કોઈ શિક્ષણ અથવા વહીવટી અનુભવ ન હોવા છતાં, તેણીને સહાયક નિબંધકના પદ પર પસંદગીથી શાણગારવામાં આવી છે. તેવી જ રીતે પ્રતિવાદી નંબર ૪ અને અન્ય પસંદ કરેલા ઉમેદવારોની પસંદગી કરવામાં આવી છે, જેમની પાસે કોઈ શિક્ષણનો અનુભવ નથી, જ્યારે અરજદાર કે જેમણે ઉપરોક્ત પદ માટે તમામ જરૂરી લાયકાતો સંતોષ્યા છે, તેમની પસંદગી કરવામાં આવી નથી.

ઉપરોક્ત પ્રતિવાદીઓને કથિત રીતે પ્રતિનિધિ તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા હોવાનું કહેવાય છે કારણ કે અપીલકર્તા પાસે પસંદ કરાયેલા ઉમેદવારોના સરનામાં નહોતા. હાઈકોર્ટના વિદ્વાન ન્યાયાધીશે, વિવાદિત ચુકાદાને કારણે, રિટ પિટિશનમાં કોઈ યોગ્યતા શોધી ન હતી અને એ જ અભિપ્રાયને નકારી કાઢ્યો હતો કે અપીલકર્તાએ જાહેરાતની શરતોને સંપૂર્ણપણે સારી રીતે જાણીને

પસંદગી પ્રક્રિયામાં ભાગ લીધો હતો અને ઇન્ટરવ્યૂમાં પસંદ કરવામાં આવ્યો ન હતો, તે પસંદગી પ્રક્રિયા પર સવાલ ઉઠાવી શક્યો ન હતો.

અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એસ. બી. સાન્યાલે અન્ય બાબતોની સાથે રજૂઆત કરી હતી:

i) ૧૯૮૨ ના નિયમો અધિકારથી બહાર હતા કારણ કે લેખિત પરીક્ષા અને/અથવા શૈક્ષણિક લાયકાત અને અનુભવમાં મેળવેલા ગુણની અવગણના કરીને માત્ર ઇન્ટરવ્યૂના આધારે કોઈ પસંદગી કરી શકાતી ન હતી.

૨) સંપૂર્ણ રીતે વાઈવા વોસ પરીક્ષણો પર પસંદગી એ પદના સંદર્ભમાં સ્વીકાર્ય હોઈ શકે છે જેમાં વ્યાવસાયિક અનુભવની જરૂર હોય અને યુનિવર્સિટીઓના શિક્ષકો માટે નહીં કે જ્યાં શૈક્ષણિક લાયકાત તેમજ અનુભવ પણ સંબંધિત પરિબલો છે. આ માટે અજય હાસિયા વિ. એસ. પર મજબૂત નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે. ખાલિદ મુજુબ સેહરાવર્દી ૧૯૮૧ ૧ એસસીસી ૭૨૨] અને અશોક કુમાર ચાદવ અને અન્ય. વગેરે. વી. હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય. વગેરે. ૧૯૮૫) ૪ એસ. સી. સી. ૪૧૭]; અને

૩) અપીલકર્તા દ્વારા રાખવામાં આવેલી શૈક્ષણિક લાયકાત અને અનુભવને

ધ્યાનમાં રાખીને, તેણીની નિમણૂકની કાયદેસર અપેક્ષા હતી.

બીજી તરફ મધ્ય પ્રદેશ સેવા આયોગ વતી હાજર રહેલા વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એસ.

કે. ગંભીરે દલીલ કરી હતી કે –

i) કાયદાકીય નિયમોની દ્રષ્ટિએ સહાયક નોંધણી અધિકારીની પસંદગી માટે વાઈવા વોઈસ ટેસ્ટ એકમાત્ર માપદંડ હોવાથી, કોઈ ગેરકાયદેસરતા આચરવામાં આવી હોવાનું કહી શકાય નહીં;

(ર) અપીલકર્તા નિયમોની સત્તાઓને સૌપ્રથમ જ પડકાર આપી શક્યો હોત, પરંતુ પસંદગી પ્રક્રિયામાં ભાગ લીધા પછી, જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા પસંદ ન કરવામાં આવ્યા હોવાથી તેને પ્રશ્ન કરવાની મંજૂરી આપી શકાતી ન હતી;

૩) પસંદ કરાયેલા ઉમેદવારોને પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા ન હોવાથી, રિટ પિટિશન જાળવવા યોગ્ય ન હતી. આ વતી આધાર પ્રબોધ વર્મા અને અન્ય વિ. સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ પર મૂકવામાં આવ્યું છે. (૧૯૮૪) ૪ એસસીસી ૨૫૧].

તે વિવાદમાં નથી કે તમામ ૧૭ પસંદ કરેલા ઉમેદવારોને પક્ષ તરીકે સામેલ

કરવામાં આવ્યા ન હતા. પ્રતિવાદી નંબર. ૩ અને ૪, જોકે, કથિત રીતે પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા, તે ૪, અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, એક અલગ આધાર પર કરવામાં આવ્યું હતું. તેમની સામે પક્ષપાતના આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા છે, નિર્વિવાદપણે તેઓ જરૂરી પક્ષો હતા. રિટ પિટિશનમાં, જોકે, અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે તેમને તેમની પ્રતિનિધિ ક્ષમતામાં સામેલ કરવામાં આવી રહ્યા છે; સ્વીકાર્યું કે સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૧ નિયમ ૮ અથવા તેના સમાન સિદ્ધાંતોની દ્રષ્ટિએ કોઈ પગલું લેવામાં આવ્યું નથી.

પસંદગી સમિતિના સભ્યો દ્વારા પ્રતિવાદી નંબર ૩ અને ૪ ની તરફેણમાં કોઈ પક્ષપાત અથવા ભ્રષ્ટ્રજવાદ દર્શાવવામાં આવ્યો હતો કે કેમ તે પ્રશ્નમાં ઉચ્ચ અદાલતે પ્રવેશ કર્યો ન હતો. નોટિસો જારી કરવામાં આવી છે અને પ્રતિવાદીઓએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ તેમના જવાબો દાખલ કર્યા પછી, અમે ધારી શકીએ છીએ કે પસંદગી સમિતિ દ્વારા પ્રતિવાદી નંબર ૩ અને ૪ ની તરફેણમાં કથિત રીતે દર્શાવવામાં આવેલા પક્ષપાત અથવા ભ્રષ્ટ્રજવાદ સંબંધિત દલીલને દબાવવામાં આવી ન હતી.

ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિમાં, પસંદ કરાયેલા તમામ સત્તર ઉમેદવાર રિટ પિટિશનમાં જરૂરી પક્ષકાર હતા. પસંદ કરાયેલા ઉમેદવારોની સંખ્યા મોટી નહોતી. અપીલકર્તાને ઉપરોક્ત કાર્યવાહીમાં પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં કોઈ મુશ્કેલી

ન હતી. રિટ પિટિશનના પરિણામની નિમણૂક કરનારાઓને અસર થઈ શકે છે. આમ, તેઓ જરૂરી અને/અથવા કોઈ પણ સંજોગોમાં યોગ્ય પક્ષો હતા.

પ્રબોધ વર્મા (ઉપરોક્ત) માં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો:

"પ્રથમ ખામી એ હતી કે જરૂરી પક્ષોના બિન-જોઈન્ડરની. સંઘની અરજીના એકમાત્ર પ્રતિવાદીઓ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય અને તેના સંબંધિત અધિકારીઓ હતા. જેઓ ખૂબ જ ચિંતિત હતા, એટલે કે અનામત પૂલના શિક્ષકોને પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા ન હતા, કારણ કે તેમની સંખ્યા ખૂબ મોટી હતી જેથી તેઓ વ્યક્તિગત રીતે ઉત્તરદાતા તરીકે જોડાઈ શકતા ન હતા. તેથી, તેમની ગેરહાજરીમાં આ બાબતનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. ઉચ્ચ અદાલતે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ રિટ પિટિશનનો નિર્ણય એવા વ્યક્તિઓ વિના કરવો જોઈએ નહીં કે જેઓ તેના ચુકાદાથી પ્રતિનિધિ ક્ષમતામાં પ્રતિવાદી તરીકે તેની સમક્ષ હાજર રહેવાથી ગંભીર રીતે પ્રભાવિત થશે, જો તેમની સંખ્યા ખૂબ મોટી હોય, અને તેથી, અલ્હાબાદ ઉચ્ચ અદાલતે અનામત પૂલના શિક્ષકોને તે રિટ પિટિશનમાં પ્રતિવાદી બનાવવા પર ભાર મૂક્યા વિના સંઘની રિટ પિટિશનની સુનાવણી અને નિકાલ કરવા માટે આગળ વધવું જોઈએ નહીં, અથવા ઓછામાં ઓછું તેમાંથી કેટલાકને પ્રતિનિધિ ક્ષમતામાં પ્રતિવાદી બનાવવામાં આવે, અને જો અરજદારોએ આમ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હોત, તો

જરૂરી પક્ષકારોના બિન-પ્રતિવાદી માટે તે અરજીને ફગાવી દેવી જોઈએ.

{ઓલ ઇન્ડિયા એસસી એન્ડ એસટી એમ્પ્લોઈઝ એસોસિએશન એન્ડ અન્ય વિગેરે વી. એસ. એ. આર્થર જીન એન્ડ ઓર્સ. વિગેરે. ૨૦૦૧ ૬ એસ. સી. સી. ૩૮૦ અને ઈન્દુ શેખર સિંહ અને અન્ય વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ. પી. અને અન્ય ૨૦૦૬ (૫) સ્કેલ ૧૦૭ પણ ધ્યાને લેવું. વધુમાં, રિટ પિટિશનમાં ૧૯૮૨ના નિયમોની માન્યતા પર સવાલ ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હતો. જે પ્રશ્ન હતો તે માત્ર પસંદગી પ્રક્રિયા હતી. તે વતી રિટ પિટિશનમાં કરવામાં આવેલી કોઈ વિનંતી અને/અથવા આવી ઘોષણા માટેના આધારોની ગેરહાજરીમાં, દેખીતી રીતે ઉચ્ચ અદાલત તેમાં જઈ શકી ન હોત. તેથી, શ્રી સાન્યાલ દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવી હતી તેમ અમે ઉપરોક્ત નિયમોને સત્તાથી બહાર જાહેર કરવાની સ્થિતિમાં નથી. જો કે, અમે એવું અવલોકન કરવાથી પોતાને દૂર રાખી શકતા નથી કે ઉપરોક્ત નિયમો દેખીતી રીતે આ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાની જરૂરિયાતોને સંતોષતા નથી. ઇન્ટરવ્યૂ, નિર્વિવાદપણે, પસંદગી માટે સંબંધિત પરિબલોમાંથી એક છે. જો કે, આ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે પસંદગી કરવામાં ભત્રીજાવાદ અથવા પક્ષપાતને નકારી શકાય નહીં અને તેથી, સ્પષ્ટ રીતે નિર્ધારિત કર્યું છે કે કુલ ગુણની ઓછી ટકાવારી માત્ર ઇન્ટરવ્યૂ માટે નક્કી થવી જોઈએ.

અજય હાસિયા (સુપ્રા) માં, તે ઠરાવ્યું હતું:

"પડકારનો બીજો આધાર કોલેજમાં પ્રવેશ માટે ઉમેદવારોની પસંદગી માટે સ્વીકાર્ય પરીક્ષા તરીકે વાઈવા વોસ પરીક્ષાની માન્યતા પર સવાલ ઉઠાવ્યો હતો. પડકારના આ આધાર હેઠળ અરજદારોની દલીલ હતી કે વાઈવા વોસ પરીક્ષા પ્રવેશ માટે ઉમેદવારોની યોગ્યતાના મૂલ્યાંકન માટે યોગ્ય માપદંડને પોસાય તેમ નથી અને તે એક અત્યંત વ્યક્તિલક્ષી અને પ્રભાવવાદી કસોટી છે જ્યાં પરિણામ ઘણા અનિશ્ચિત અને અભેદ પરિબળો જેમ કે ઇન્ટરવ્યુ લેનારાઓની પૂર્વધારણાઓ અને પૂર્વગ્રહો, તેમના વલણ અને અભિગમો, તેમની પૂર્વકલ્પિત કલ્પનાઓ અને વિશિષ્ટતાઓ દ્વારા પ્રભાવિત થવાની સંભાવના છે અને તે દુરુપયોગ માટે પણ સક્ષમ છે કારણ કે તે ભેદભાવ, હેરફેર અને ભત્રીજાવાદ માટે અવકાશ છોડી દે છે જે ઇન્ટરવ્યૂના કવર હેઠળ શોધી શકાતા નથી અને વધુમાં માત્ર થોડી મિનિટો સુધી ચાલતા ઇન્ટરવ્યૂ દરમિયાન ઉમેદવારની ક્ષમતા અને ક્ષમતાનું મૂલ્યાંકન કરવું શક્ય નથી અને તેથી, મૌખિક ઇન્ટરવ્યૂના આધારે કરવામાં આવેલી પસંદગીઓને મનસ્વી ગણવી જોઈએ અને તેથી કલમ ૧૪ની અવગણના કરવી જોઈએ. હવે આ ટીકાને સંપૂર્ણપણે પાયાવિહોણી ન કહી શકાય અને તે ચોક્કસપણે અમુક માન્યતા ધરાવતા દ્રષ્ટિકોણને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

આ વતી પ્રતિષ્ઠિત લેખકોની ટીકાને ધ્યાનમાં રાખીને કોર્ટે અવલોકન કર્યું:

".....મૌખિક ઇન્ટરવ્યૂ પદ્ધતિ ઉમેદવારોની યોગ્યતાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે પૂરક પરીક્ષા તરીકે ખૂબ જ પ્રચલિત છે જ્યાં વ્યક્તિગત લાક્ષણિકતાઓની કસોટી આવશ્યક માનવામાં આવે છે. વ્યક્તિગત લાક્ષણિકતાઓના આધારે યોગ્યતા નક્કી કરવા માટેની કસોટી તરીકે તેની સુસંગતતાને આ અદાલતના સંખ્યાબંધ નિર્ણયોમાં માન્યતા આપવામાં આવી છે જે આપણા માટે બંધનકર્તા છે.

ઇન્ટરવ્યૂ માટે નક્કી કરવાના માપદંડ અંગે કહેવામાં આવ્યું હતું કે:

".....હવે તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે, મૌખિક ઇન્ટરવ્યૂ ટેસ્ટમાં ખામીઓ અને ખામીઓને ધ્યાનમાં રાખીને અને દેશમાં પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખીને, ખાસ કરીને જ્યારે નૈતિક મૂલ્યોમાં બગાડ થાય છે અને ભ્રષ્ટાચાર અને ભત્રીજાવાદમાં ઘણો વધારો થાય છે, ત્યારે લેખિત પરીક્ષા માટે જ્ઞાનવવામાં આવેલા ગુણની સરખામણીમાં મૌખિક ઇન્ટરવ્યૂ માટે ઉચ્ચ ટકાવારીની જ્ઞાનવણી, કોર્ટ દ્વારા મનસ્વીપણાના દોષથી મુક્ત તરીકે સ્વીકારી શકાતી નથી. એ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવી શકે છે કે પીરિયાકરુપ્પનના કેસમાં પણ (ઉપરોક્ત), જ્યાં મૌખિક ઇન્ટરવ્યૂ માટે કુલ ૨૭૫ ગુણમાંથી ૭૫ ગુણ જ્ઞાનવવામાં આવ્યા હતા, આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે ઇન્ટરવ્યૂ માટે જ્ઞાનવવામાં આવેલા ગુણ ઊંચા હતા. આ અદાલતે મિસ નિશી માધુ કેસ

(૧૯૮૦) જ એસ. સી. સી. ૯૫ માં પણ નિરીક્ષણ કર્યું હતું: "કુલ ૧૫૦ માંથી ઈન્ટરવ્યૂ માટે ૫૦ ગુણ અનામત રાખવા અતિશય લાગે છે, ખાસ કરીને જ્યારે દરેક ઉમેદવાર માટે ૪ મિનિટથી વધુ સમય ન હતો. તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે મૌખિક ઈન્ટરવ્યૂ માટે કુલ ગુણના ૩૩ ટકા ગુણ ફાળવવા એ સ્પષ્ટ રીતે મનસ્વી અને ગેરવાજબી છે. એ નોંધવું અગત્યનું છે કે ભારતીય વહીવટી સેવા, ભારતીય વિદેશ સેવા અને ભારતીય પોલીસ સેવા માટે ઉમેદવારોની પસંદગી માટે પણ, જ્યાં ઉમેદવારનું વ્યક્તિત્વ અને તેની વ્યક્તિગત લાક્ષણિકતાઓ અને લક્ષણો પસંદગીના હેતુ માટે અત્યંત સુસંગત છે, મૌખિક ઈન્ટરવ્યૂ માટે ફાળવવામાં આવેલા ગુણ ૨૫૦ છે, જ્યારે લેખિત પરીક્ષા માટે ૧૮૦૦ ગુણ છે, જે પસંદગી કરવાના હેતુ માટે ધ્યાનમાં લેવામાં આવેલા કુલ ગુણના માત્ર ૧૨.૨ ટકા છે. તેથી, આપણે મૌખિક ઈન્ટરવ્યૂ માટે કુલ ગુણના ૩૩ ૧/૩ જેટલા ઊંચા ટકાવારીની ફાળવણીને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ કારણ કે પ્રવેશ પ્રક્રિયાને મનસ્વીપણાના નુકસાન સાથે ચેપ લગાડે છે અને આવી પ્રવેશ પ્રક્રિયાના આધારે કરવામાં આવેલી ઉમેદવારોની પસંદગીને ટકાવી શકાતી નથી.

અશોક કુમાર ચાદવ (ઉપરોક્ત) માં, વ્યાવસાયિક અનુભવ માટે ઈન્ટરવ્યૂ આવશ્યક હોવાનું કહેતા, આ અદાલતે અભિપ્રાય આપ્યો હતો:

"હવે તે સ્વીકારવામાં આવે છે કે જ્યારે લેખિત પરીક્ષા ઉમેદવારના જ્ઞાન અને

બૌદ્ધિક ક્ષમતાનું મૂલ્યાંકન કરે છે, ત્યારે વાઈવા વોઈસ ટેસ્ટ ઉમેદવારના એકંદર બૌદ્ધિક અને વ્યક્તિગત ગુણોનું મૂલ્યાંકન કરવાનો પ્રયાસ કરે છે. લેખિત પરીક્ષામાં વાઈવા વોસ ટેસ્ટની સરખામણીમાં કેટલાક વિશિષ્ટ ફાયદા હોવા છતાં, હજુ સુધી એવી કોઈ લેખિત પરીક્ષાઓ નથી કે જે ઉમેદવારની પહેલ, સતર્કતા, સાધનસંપન્નતા, નિર્ભરતા, સહકારિતા, સ્પષ્ટ અને તાર્કિક પ્રસ્તુતિ માટેની ક્ષમતા, ચર્ચામાં અસરકારકતા, અન્ય લોકો સાથે મુલાકાત અને વ્યવહારમાં અસરકારકતા, અનુકૂળનક્ષમતા, નિર્ણય, નિર્ણય લેવાની ક્ષમતા, નેતૃત્વ કરવાની ક્ષમતા, બૌદ્ધિક અને નૈતિક અખંડિતતાનું મૂલ્યાંકન કરી શકે. આમાંના કેટલાક ગુણોનું મૂલ્યાંકન કરી શકાય છે, કદાચ અમુક અંશે ભૂલ સાથે, વાઈવા વોઈસ ટેસ્ટ દ્વારા, ઇન્ટરવ્યૂ બોર્ડની રચનાના આધારે.

જો કે, તે જોવા મળ્યું હતું:

".....લેખિત પરીક્ષાની સરખામણીમાં વાઈવા વોસ ટેસ્ટને ચોક્કસ વજન આપવા અંગે કોઈ સખત અને ઝડપી નિયમ હોઈ શકતો નથી. તે સેવાની જરૂરિયાત, નિર્ધારિત લઘુત્તમ લાયકાત, જે વય જૂથમાંથી પસંદગી કરવાની છે, જે સંસ્થાને વાઈવા વોઈસ ટેસ્ટ યોજવાનું કાર્ય સોંપવામાં આવ્યું છે અને અન્ય ઘણા પરિબળો અનુસાર સેવામાં અલગ અલગ હોવું જોઈએ. તે અનિવાર્યપણે નિષ્ણાતો દ્વારા નક્કી કરવાની બાબત છે ".

સ્ટેટ ઓફ યુ. પી. વિગેરે વી. એસ. રફીકઉદ્દીન અને અન્ય૧૯૮૭) સપ. એસ. સી. સી. ૪૦૧, આ અદાલત ન્યાયિક અધિકારીઓની પસંદગી પર વિચાર કરી રહી હતી. આમ કરતી વખતે, તેણે અશોક કુમાર યાદવ (ઉપરોક્ત) નો અભિપ્રાય નોંધ્યો હતો:

".નિયમ ૧૯ની અધિનિયમિત કલમ લેખિત તેમજ મૌખિક પરીક્ષામાં ઉમેદવાર દ્વારા મેળવેલા કુલ ગુણના આધારે માન્ય ઉમેદવારોની યાદી તૈયાર કરવા માટે આયોગને માર્ગદર્શન પૂરું પાડે છે. નિયમ ૧૯ના પરંતુકની કલમ (૨) માં કોઈ શંકા નથી કે વાઈવા વોસ માટે લઘુત્તમ ગુણ નક્કી કરવાના હતા, પરંતુ તેમાં વપરાયેલી ભાષા સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે એકલા આયોગને જ સેવા માટે ઉમેદવારની યોગ્યતાને નક્કી કરવા માટે વાઈવા વોસ ટેસ્ટમાં લઘુત્તમ ગુણ નક્કી કરવાની સત્તા હતી..... વાઈવા વોઈસ ટેસ્ટ એ જાહેર સેવાઓમાં નિમણૂક માટે ઉમેદવારની યોગ્યતાને નક્કી કરવાની એક સારી રીતે માન્યતા પ્રાપ્ત પદ્ધતિ છે અને જાહેર સેવાઓમાં નિમણૂક માટે પસંદગી કરવામાં આ પદ્ધતિ લગભગ સાર્વત્રિક રીતે અનુસરવામાં આવી હતી. જ્યાં પસંદગી લેખિત તેમજ વાઈવા વોસ ટેસ્ટના આધારે કરવામાં આવે છે, ત્યાં અંતિમ પરિણામ એકંદર ગુણના આધારે નક્કી કરવામાં આવે છે. જો ઉમેદવારની યોગ્યતા નક્કી કરવા માટે લેખિત પરીક્ષા અથવા વાઈવા વોઈસ ટેસ્ટમાં કોઈ લઘુત્તમ ગુણ નક્કી કરવામાં આવે તો તેનું સન્માન કરવું જોઈએ.

{આ પણ જુઓ: જસવિંદર સિંહ અને અન્ય વિ.જમ્મુ અને કાશ્મીર રાજ્ય અને અન્ય. ૨૦૦૩ ૨ એસ. સી. સી. ૧૩૨, વિજય સ્થાલ અને અન્ય વિ.પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય. ૨૦૦૩ ૮ એસસીસી ૪૦૧ અને કે. એચ. સિરાજ વિ. કેરળ હાઈકોર્ટ અને અન્ય. ૨૦૦૬ ૬ એસ. સી. સી. ૩૯૫. સરદાર સિંહ અને અન્ય વિ.પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય. ૧૯૯૧ ૪ એસ. સી. સી. ૫૫૫, આ અદાલતે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે પટવાડીઓની પસંદગીમાં, અશોક કુમાર યાદવ (ઉપરોક્ત) માં ગુણોત્તર લાગુ થઈ શકતો નથી, ઠરાવ્યું:

"ત્યારબાદ એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અગાઉના સર્વિસ સિલેક્શન બોર્ડ દ્વારા લેવામાં આવતી લેખિત પરીક્ષા છોડી દેવામાં આવી હતી અને માત્ર મૌખિક ઇન્ટરવ્યુ લેવામાં આવ્યા હતા. તેથી, પસંદગી ગેરકાયદેસર છે. સામાન્ય રીતે લેખિત પરીક્ષા અને ખાસ કરીને હસ્તલેખનનું આયોજન કરવું ઇચ્છનીય હોઈ શકે છે, જે એવા પટવાડી માટે મહત્વપૂર્ણ છે, જેમની પ્રાથમિક ફરજ મૌખિક મુલાકાત પછી મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં સ્પષ્ટ એન્ટ્રીઓ નોંધવાની હોય છે. નિયમોમાં બંનેનો સમાવેશ કરવાનો આદેશ નથી. લેખિત પરીક્ષા અથવા વાઈવા વોસ અથવા બંનેના વિકલ્પો આપવામાં આવ્યા હતા. આ કિસ્સામાં સમિતિએ ઉમેદવારોની પસંદગી કરવાની પદ્ધતિ તરીકે વાઈવા વોસ માટે અપનાવ્યું (sic ઓપ્ટેડ) જેને ગેરકાયદેસર ન કહી શકાય.

કમનસીબે, અશોક કુમાર યાદવ (ઉપરોક્ત) ની અસરને તેમાં વધુ વિગતવાર ધ્યાનમાં લેવામાં આવી ન હતી.

જો કે, અમે મુનિન્દ્ર કુમાર અને અન્ય વિ. રાજીવ ગોવિલ અને અન્યના ૧૯૯૧ ૩ એસસીસી ૩૬૮ એ. આઈ. આર. ૧૯૯૧ એસ. સી. સી. ૧૬૦૭ કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયથી અજાણ નથી.

], જ્યારે આ અદાલતે પ્રશ્નમાં રહેલા નિયમોને રદ કરવા છતાં ન્યાયી આધારો પર પડોની રચના કરવા અને/અથવા તેમાં અપીલકર્તાઓને રાહત આપવા માટે તેના વિવેકાધીન અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઈનકાર કર્યો હતો, પરંતુ જણાવ્યું હતું કે:

"#.....સામાન્ય વર્ગમાં પસંદ કરાયેલા ૨૫ ઉમેદવારોમાંથી છેલ્લા ઉમેદવારને ૧૩૪.૫ ગુણ મળ્યા છે. સામાન્ય વર્ગમાં પસંદ થયેલા ૨૫ ઉમેદવારોમાં ૫ ઉમેદવારોએ લેખિત પરીક્ષામાં રાજીવ ગોવિલ કરતા ઓછા ગુણ મેળવ્યા છે, ૯ ઉમેદવારોએ વિવેક અગ્રવાલથી ઓછા અને ૨ ઉમેદવારોએ જ્ઞાનેન્દ્ર બહાદુર શ્રીવાસ્તવથી ઓછા ગુણ મેળવ્યા છે. માર્કશીટનો અભ્યાસ એ પણ દર્શાવે છે કે ૫૦ ઉમેદવાર એવા છે જેમની પસંદગી લેખિત પરીક્ષામાં ૮૭.૫ કે તેથી વધુ ગુણ મેળવ્યા હોવા છતાં કરવામાં આવી નથી, ૭૯ ઉમેદવારોએ ૮૫ થી વધુ ગુણ

મેળવ્યા છે અને ૧૦૦ થી વધુ ઉમેદવારોએ લેખિત પરીક્ષામાં ૮૧ થી વધુ ગુણ મેળવ્યા છે. જો આપણે ઇન્ટરવ્યૂ અને જૂથ ચર્ચા માટે અનુક્રમે ૧૦ ટકા અને ૫ ટકા ગુણ રાખીને ઇન્ટરવ્યૂ અને જૂથ ચર્ચાની વધુ તક આપવા માંગતા હોઈએ, તો પણ નિષ્પક્ષતામાં એવા તમામ ઉમેદવારોને તક આપવી જરૂરી રહેશે કે જેમણે લેખિત પરીક્ષામાં વધુ ગુણ મેળવ્યા હોય. અમે પહેલેથી જ એવો મત રાખ્યો છે કે અમે પહેલેથી જ કરવામાં આવેલી પસંદગીઓને બાજુ પર મૂકી દેવાનું યોગ્ય અને યોગ્ય માનતા નથી. આ સંજોગોમાં જો અમે બોર્ડને વધુ ત્રણ જગ્યાઓ ઊભી કરવા અને રિટ અરજદારો કરતાં લેખિત પરીક્ષામાં સમાન અથવા વધુ ગુણ મેળવનારા તમામ ઉમેદવારોને તક આપવા માટે વલણ ધરાવીએ તો પણ રિટ અરજદારોની પસંદગી થવાની શક્યતા ઓછી હતી. અમારા મતે રિટ અરજદારોની સફળતાની સંભાવનાને ધ્યાનમાં રાખીને આવી ક્વાયટ નિર્ણયક હશે. પરિણામે, અમે આ અપીલને આંશિક રીતે મંજૂરી આપીએ છીએ અને યુ. પી. સ્ટેટ ઇલેક્ટ્રીસિટી બોર્ડ દ્વારા ઇન્ટરવ્યૂ માટે ૪૦ ગુણ અને જૂથ ચર્ચા માટે ૪૦ ગુણ મનસ્વી રાખીને કરવામાં આવેલા નિયમને રદ કરીએ છીએ. અમે નિર્દેશ આપીએ છીએ કે ભવિષ્યમાં ઇન્ટરવ્યૂ અને જૂથ ચર્ચા માટેના ગુણ કુલ ગુણના અનુક્રમે ૧૦ ટકા અને ૫ ટકાથી વધુ ન રાખવા જોઈએ. સહાયક ઈજનેરો (સિવિલ) ની જગ્યાઓ માટે બોર્ડ દ્વારા પહેલેથી જ કરવામાં આવેલી પસંદગીમાં ખલેલ પહોંચાડવામાં આવશે નહીં. (ભાર મૂકવામાં આવ્યો) તે દુર્ભાગ્યપૂર્ણ છે કે સંબંધિત રાજ્ય સરકારોએ આ અદાલતના નિર્ણયોની નોંધ લીધી ન હતી.

એક વૈધાનિક નિયમ, માત્ર કાયદાકીય ઉદ્દેશ સાથે સુસંગત હોવો જોઈએ નહીં, પરંતુ ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪ અને ૧૬ માં સમાવિષ્ટ બંધારણીય જરૂરિયાતોને પણ સંતોષવી જોઈએ. આપણું બંધારણ સમાનતાનો દાવો કરે છે. ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪, ૧૫ અને ૧૬માં સમાવિષ્ટ સમાનતા કલમો આપણા બંધારણનું હૃદય અને આત્મા છે. જો કે, બંધારણીય સત્તામંડળ વાજબી રીતે કાર્ય કરે તેવું માનવામાં આવશે, આ અદાલતે, એક અથવા બીજા ઉમેદવારની તરફેણમાં ભત્રીજાવાદ અથવા પક્ષપાત દર્શાવવાની સંભાવનાને ધ્યાનમાં રાખીને આવા વૈધાનિક સત્તામંડળોએ જે ધોરણો પર કાર્ય કરવું જોઈએ તે નિર્ધારિત કરતી વખતે, વાજબીતાના સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખીને અને બંધારણીય અને વૈધાનિક સત્તામંડળો મનસ્વી રીતે કાર્ય કરવાથી દૂર રહે તે દૃષ્ટિકોણ સાથે તે જ નિર્ધારિત કર્યું છે. આ અદાલત દ્વારા આવા નિર્દેશો જારી કરવાનો એકમાત્ર હેતુ આપણા બંધારણમાં સ્થાપિત સમાનતાના સિદ્ધાંતને જાળવી રાખવાનો હતો.અમે અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે કે આ અદાલતે કોઈ નિશ્ચિત નિયમો નક્કી કર્યા નથી. તેણે લવચિકતાની હિમાયત કરી હતી. પરંતુ પદની પ્રકૃતિ તેમજ તેના હોદ્દદારોની ફરજો અને કાર્યોને ધ્યાનમાં રાખીને લવચીકતાનો નિયમ લાગુ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

યુનિવર્સિટીઓમાં સહાયક કુલસચિવનું પદ એવું નહોતું કે જે ચોક્કસ સમયે આ

અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત પરીક્ષાઓની જરૂરિયાતોને જવાબ આપે. આ પદ માટે કોઈ વ્યાવસાયિક અનુભવની જરૂર નથી. ઉમેદવારની શૈક્ષણિક લાયકાત, અનુભવ અને અન્ય ક્ષમતાઓ જોવાની જરૂર હતી. જ્યારે સંદેશાવ્યવહારની ક્ષમતા અને અન્ય કુશળતાને ઈન્ટરવ્યૂ દ્વારા નક્કી કરવી પડી શકે છે, ત્યારે ઉમેદવારના અનુભવ તેમજ લેખિત પરીક્ષામાં તેણે મેળવેલા ગુણની અવગણના કરી શકાતી નથી. એવું નથી કે આયોગને લેખિત પરીક્ષા યોજવા માટે બોલાવવામાં આવ્યું ન હતું. નિયમોએ આયોગને આવું કરવા સક્ષમ બનાવ્યું હતું. હકીકતમાં આવી લેખિત પરીક્ષા લેવામાં આવી હતી. જો કે, તે માત્ર ઉમેદવારોની ટૂંકી યાદી બનાવવાના હેતુથી યોજવામાં આવ્યું હતું અને અન્ય કોઈ હેતુ માટે નહીં. તે સત્તાનો યોગ્ય ઉપયોગ ન હતો. ઉપરોક્ત લેખિત પરીક્ષામાં ઉમેદવારોએ મેળવેલા ગુણને ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ. દેખીતી રીતે, પંચે તેમ કર્યું ન હતું. અહીં અગાઉ જણાવેલા કારણો માટે, અમે મધ્યપ્રદેશ રાજ્યને નિયમોમાં યોગ્ય રીતે સુધારો કરવાની ઈચ્છનીયતા પર વિચાર કરવા માટે નિર્દેશ આપીશું જેથી ભવિષ્યમાં બંધારણીય સત્તાના સભ્યો દ્વારા પક્ષપાત અથવા ભત્રીજાવાદના આવા આરોપો પર સવાલ ન ઉઠાવવામાં આવે.

પુનરાવર્તનની કિંમત પર અમે કહીશું કે જો કે કોઈક કારણસર, ઉચ્ચ અદાલતે આ પ્રશ્ન પર પોતાને સંબોધિત કર્યો ન હતો, પરંતુ આવા આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા તે હકીકત રાજ્ય અથવા આયોગ માટે ઉપરોક્ત હેતુ માટે નિયમોમાં સુધારો કરવા માટે યોગ્ય પગલાં લેવા માટે પૂરતો આધાર છે.

તાત્કાલિક કિસ્સામાં, જોકે, તમામ પસંદ કરેલા ઉમેદવારોને રિટ પિટિશનમાં પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા ન હોવાથી, અપીલકર્તાને કોઈ રાહત આપી શકાતી નથી.

ઉપરોક્ત અવલોકનો અને નિર્દેશો સાથે અપીલને ફગાવી દેવામાં આવે છે. ખર્ચ બાબતે કોઈ હુકમ નથી.

અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.

બી. બી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.